

fortificat' (cf. «nos turre vocamus»), potser una mica confós per aquell canceller o escriba, amb *munja*, que havia acabat per significar quasi el mateix.

Descartem també que *morella* sigui derivat de MURUS 'muralla', o de *morro*. Ja s'hi oposa la fonètica: és *mo-* (no *mu-*) i és *-r-* simple constant, des dels orígens, en les abundoses mencions medievals. Absurditat semàntica seria derivar-ho de la planta «morella roquera» o de l'arbre o l'arbust morera. I ja he dit que no havent-hi *au* sinó *o*, des dels orígens, 10 no pot venir de MAURUS.

¹Si hi fossin, però, no seria decisiu, car no podríem descartar que això vingués només del cronista o d'un editor, més aviat que de l'autor.

MORENA, -ENO

Roca Morena, a la península del Cap de Creus (Alt Empordà). Es troba documentada l'any 1116 (*Hist.Lgd.* 20 v, 855).

Serra Morena, partida del terme de Mancor (Mallorca) (XL, 56.1; Mapa Mascaró 10B2). *Sa Serra Morena*, prop de Maó (Menorca) (XLIV, 56.25).

El masculí *Moreno* ha donat molts NLL menors en 25 el P. Valencià, sobretot a base d'un sobrenom de persona:

Tossal de Moreno a Benassal (XXIX, 53.7). *Mas de Moréno*, a Morella (XXVII, 1665.18). *Pouet del Moreno*, a Carlet (XXX, 176.16). *Racó (de)l Moréno*, a Tibi 30 (XXXV, 192.5). I sengles verals dits *El Moreno* a Bèlgida i Bolulla (XXXII, 134.17, XXXIV 177.25)

Racó dels Morenos, a Castalla (XXXV, 1866.23).

Ja a l'Edat mitjana trobem documentat *Morena* com a NP femení: 1002: *Morena, femina* (*Cart.St.Cugat* II, 35 19). Per a la història de l'expansió d'aquest mossarabisme, veg. *DECat.* v 796b10.24. És clar que es tracta de roques i roquissers de color fosc, negrós. J.F.C.

MORENS

1) A l'alta vall de Camprodon, te. Setcases. Tota la gran comarcada per dessota de les fonts del Ter, part damunt del Pla dels *Hospitalets*: el camí que puja a 45 Ull-de-Ter es bifurca en aquest pla: la branca dreta puja pels Plans «de *murèns*» i la branca esq., «pels Racons de *Morens*» (oït sovint allí mateix, ja 1924, 1927, 1936, etc.).

MENC. ANT., La primera, a.962, es refereix a la 50 carena de la serralada que parteix entre Morens i la Vall conflentina de Prats de Balaguer, un alou de la qual afrontava: «--- III in ponte *Tete* [riu Tet] -; IV. in Sugrano, qui est in serra de *Burguno*, et vadit per acumine montium usque in monte *Morencio*, et 55 pervenit in serra de *Bununano*¹ (*Marca*. 881.20; Aba-

dal *Eixalada*, 192, datant-ho de 961, i dubtant de l'autenticitat (però en el nom que ens interessa ací deu ser vàlid). 966: «serra de *Morenz* usque ad Colomers», com afrontació de les pastures que el comte de Besalú dóna, a Coma de Vaca i de Freser (Monsalv. XI, 212; Alart *Cart.Rouss.* 23 i *InvLC*, s.v. *serra*; i CCandi *Mi.Hi.Ca.* I, 64)..1390: «in pica de *Moranes*² et in pica sive ser< r>ato de *Cumba de Vachis*», com límits de «Querença»

2) Serrat de *murèns*, te. de Jújols (XXIII, 167). Encara que Jújols és a l'Alt Conflent, quasi dret al Nord de Prats de Balaguer, com que és uns 17 o 18 k. lluny de *Morens* i de la seva carena, i ja a l'altra banda de la Tet, no hem de pensar en prolongació d'un mateix NL; però si l'ètimon és un NP d'un MAURENTIUS, pot ser aplicació toponímica del mateix NP; car és concebible que un mateix senyor o ramader vagi deixar el seu nom al (1) i a (2): en aquest en forma adjectivada (PASCUA) MAURENTIA, i després pluralitzat amb -s.

3) *MORENS* llogaret ribagorçà, a l'alta vall de l'Isàvena, agre. a Calbera: oït *morèns* en l'enq. conjunta amb *Beranui* que vaig fer-hi el 1957 (XIX, 52-57). Bones notícies topogràfiques i excursionístiques de M. Gourdon en *Bu. Ass. Exc. Cat.* XII, 177 (si bé deforma el nom en *Mores*).

MENC. ANT. Princ. S. X: «Silui, id est *Villa Luponis*, afr. I: *Villa Reconis* --- II: *Rio Petroso* --- III: *Villa Eldebont*; IV: *Valle Aprica* ['Vallabriga']; v: duos *Mocerenos*, *Calvera* et *Castello Cid* ['Calbera i Castrossit'] SerranoS. (*N.H.Rbg.* p. 232) que dubta de la data o l'autenticitat, però deu ser genuí, potser antedatat o interpolat; els «dos *Mocerenos*» són els dos llogarets interdependents *Morens de Dalt* i *de Baix*.

976: --- duos *Morezenos* (ibid. 327). Altre document de 976: «ipso duos *Morecenes*» (ib. 331); 990: duos *Morecenes* (Abadal, *P. i R.*, n° 290; SerranoS., 375); 1020-25: in villa *Murecinos* (M.Duque, *Docs. Ovarra* 833.7); 1125-34: «term. de *Murecens*» i en altres docs. de llavors: *Morecens*, *Murecens* (ib. 152.4, 10, 22); 1135: Miro de *Morecenes* (ib. 154.22); 1296: Petri de *Moredens* (ib. 188.2); 1296: «frater Petrus de *Morecens*» (ib.189.69); 1495 (fogatge): *Morens* 5 focs. Sainz de Baranda nota que no figura en la butlla de 1597, però sí el 1598: «Veranui, Graus --- Grustan, *Morens* et Avi» (*Esp. Sagr.* XLVIII, 267.14); 1620: *Morens* (*Bu.Ass.Exc. Cat.* XI, 1240).

4) Vinya *Morens*, partida de l'alta Ribagorçana (Vall de Barravés, te. Ginast) (XIX, 154.19) és al costat d'una altra «Vinya *ferrat*» (també format amb un NP), ja prop del poble de Vinyal.

PARÒNIMS estrangers d'origen diferent: *Mourenx*, poble del B.Pyr., entre Lescar i Savelade. En un doc. de 1286 *Moringes* (en els *Rôles Gascons*, vol. III, si